

Інж. М. СЦІБОРСЬКИЙ

У. 3013.

3186047520

**О. У. Н.
І
СЕЛЯНСТВО**

1933

ВИДАННЯ РОЗБУДОВИ НАЦІЇ

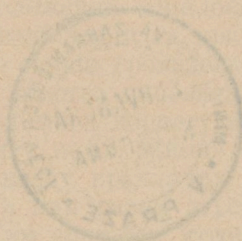
Інж. М. СЦІБОРСЬКИЙ

О. У. Н.

I

СЕЛЯНСТВО

170840.

ВИДАННЯ РОЗБУДОВИ НАЦІЇ

1933

329
333.5

У.3013

SLOVANSKÁ KNIHOVNA
3186047520

С. 18135

ЗМІСТ:

	Стор.
I. Стан нашого селянства на Україні	3
II. Як треба здобути волю й землю	14
III. Земельна програма ОУН	32

Ціна книжки: в ЧСР кч. 2,50; на Зах. Україні злп. —,50; у Франції фр. 2,50; в Болгарії лев. 5.—; в Америці й Канаді 10 ам. цент.; в Німеччині мк. —,40; в Австрії шіл. —,75.

I. Стан нашого селянства на Україні.

Земля є вічним джерелом життя. Праця на землі — хліборобство — це основна підстава існування людства. Хоч тепер, завдяки зростанню технічної науки та ускладненню суспільної будови народів, розвинулися і інші ділянки господарської діяльності — як промисловість, торгівля, тощо, авсеж земля і праця над здобуванням її природніх плодів є найважливішими середниками нашого існування.

Недармо ще за часів сивої старовини, тисячі років назад, наприклад, китайці хліборобське заняття вважали за найбільш почесне, а працю на землі священною. І не дивно, що людство тяготіло до землі, до володіння нею. Колись, у давню-давнину, незаселеної землі було багато, а людей обмаль. Земля могла вільно належати кожному, хто хотів її уживати. Але згодом положення мінялося. Кількість людства зростала, і так поволі земля та право володіння нею стали служити притокою спорів, громадських розрухів і кривавої боротьби. Історія людства виповнена цією боротьбою за землю, за право володіння і користування нею.

В історичному перебігу подій раніше вільний хліборобський стан підпав під владу правлячих кол, які самі на землі не працювали, а з ним разом перейшла до тих кол і власність на землю. Тим способом утворилося кріпацтво, при якому і селяне, й їх посілости перейшли в повне володіння і користування панської меншости. Правда, пізніше кріпацтво скрізь скасовано, але невідповідний, несправедливий розподіл землі лишився в багатьох країнах й досьогодні. І тепер у багатьох країнах існує такий земельний устрій, при якому одна людина має тисячі гектарів поля і дістає з нього зиск, хоч не працює на ньому, тоді як селянин-працівник на своїх двох-трьох морґах поля не в силі прохарчувати себе і родину.

Україна також не була виїмком у тій загальній історичній боротьбі за землю. За часів кріпацтва бувало чи-

мало заворушень, які не втихомирювалися і після його скасування. Бо не дивлячися на отримання особистої свободи, селянство відчувало голод на землю, що в головній мірі була і далі в руках поміщиків (дідичів), від яких селянство пробувало в повній господарській залежності. Це згодом, поруч з іншими причинами викликало в 1917 році революцію в був. Росії, коли наше селянство на В. Україні силою і збройними повстаннями зруйнувало поміщицьке землеволодіння.

Треба піднести, що за часів передреволюційних, тяжкий господарський стан нашого селянства посилювався ще й тою обставиною, що великі земельні посілости були в руках поміщиків, ворожих Україні національностей — москалів і поляків, або таки наших змосковлених чи спольщених панів-перевертнів. Всі вони не лише використовували селянство під оглядом господарським, але й допомагали історичним ворогам України тримати наш нарід у путах національно-політичного поневолення.

Наша визвольна боротьба в 1917—20 р. р. давала надії, що вже прийшла нарешті пора для Українського Народу стати вільним паном у своїй хаті, здобути волю, землю і власну державу для забезпечення свого добробуту, сили і розвитку. Одначе не довелося виконати нам ті історичні завдання! Не віднесли ми рішучої перемоги над ворогами України і тимчасово боротьбу ми програли.

І так, як перед визвольними змаганнями 1917—20. р. р. впродовж ряду століть, і тепер Український Нарід валяється в поросі рабства під ногами окупантів. Вони диктують йому свою злочинну волю, грабують народні багатства, безоглядно використовують для себе наші сили та знушаються над нашою національною і людською гідністю, культурою, вірою, звичаями й почуваннями. Особливо гостро і болючо відчуває на собі цю хижацьку руку окупантів наше селянство.

В якому стані перебуває воно тепер на Україні?

Та частина нашого народу, що заселює землі на схід од Збруча, переживає нечуваний гніт і страхіття московсько-комуністичного панування. Большевицькі зайди з московської півночі обрехали наш легковірний нарід!. Прийшли вони на нашу Батьківщину, обіцюючи їй мир, свободу, вільну працю і «рай на землі». Замість того, обернули її

в пустелю і пекло на землі. Ця, колись родюча, благословенна країна, що під рукою працюючого українського селянина-господаря видавала з себе безмежні багатства та могла своїм хлібом нагодувати цілу Європу (звідси її назва «житниця Європи») пробуває тепер у жебрацьких злиднях і смертельному голоді. До того довела її «господарка» московських комуністів! Од українських селян силою відібрано прадідівську землю, загнано їх до «колгоспів», де вони — гірше як колишні кріпаки — працюють під жорстоким доглядом дозорців — московських чекістів. Працюють... та не для себе! Бо коли вродить земля наша хліб, здобутий кєрвавицею, тяжким трудом селянським, відбирають його московські посіпаки, лишаючи нашим селянам, як тим арештантам у тюрмі, жебрацький «пайок», якого не вистачає навіть на підголодне існування.

Щож то за причина цієї руїницької роботи комуністів? Тих причин є кілька, а коріняться вони в змісті політично-господарської програми московських комуністів та в їх особливому ставленню до України. Комуністична програма ставить собі завданням, шляхом усесвітньої революції, скасувати існуючий поділ людства на окремі нації, соціальні класи і держави, та запровадити в цілому світі одне *безнаціональне* (отже без поділу світу на окремі народи) і *бездержавне* суспільство *пролетарів*.

Комунізм (і соціалізм) прямує до того, щоб скасувати всяку приватну власність на засоби господарського виробництва — землю, знаряддя, худобу, промислові і торговельні підприємства, нетри і тд., і передати їх в руки нового «бездержавного суспільства пролетарів» і пролетарських кермівничих установ. Ті установи повинні вже давати людям працю, виплачувати за це зарібну платню і загалом кермувати цілим життям суспільства.

Отже основна мета комуністичної програми в *цілому* звернена *проти інтересів селянства*, бо прямує до того, щоб *відобрати йому власність на землю й засоби сільсько-господарського виробництва, право на вільний труд, і обернути його в залежного від комуністичних урядників робітника-пролетаря*.

Комуністи це самі гаразд розуміють і не ховають, що для запровадження пролетарського суспільного устрою,

конче треба насамперед зламати спротив селянства. Комуністичні вожди, як Ленін, Троцький, Сталін та інші, у своїх писаннях одверто й безнастанно доводять, що для комунізму селянство є чинником ворожим, або як вони кажуть — «контрреволюційним», і є лише погноєм для завдань «пролетарської революції».

Щоб забезпечити собі перемогу над селянством та іншими ворожими їм суспільними групами, комуністи запровадили в себе і відповідний державно-політичний устрій.

Називається цей устрій *радянським* і на папері означає, що державне кермування країною належить обраним до низчих і вищих *рад* (сільських, мійських, районних, окружних і тд.) представникам працюючого люду — робітникам і селянам. З цього виходилоб, що селянство має в комуністів усі політичні права. На ділі воно не так, бо вся влада перебуває в руках *комуністичної партії*, оперття якої складають покидьки московсько-жидівського мійського шумовиння. Селян у тій партії дуже небагато, а значіння їх там ніяке. Загалом своєю кількістю до цілого населення Радянського Союзу, комуністична партія становить *зникаючу меншість*. (В році 1932 комуністична партія мала $2\frac{1}{2}$ мільона дійсних членів і 500 тисяч кандидатів на 160 мільонів населення всього Радянського Союзу. На Україні кількісне відношення комуністів до населення ще менше). Без огляду на це, комуністична партія проголосила *диктатуру* і шляхом терору тримає в покорі ціле населення, являючися повним паном його долі, життя і смерті. Самі виборні *ради* є під цілковитим впливом комуністичної партії, але комуністи ще в додаток надзвичайно обмежують права селян у виборах до тих рад. Таким чином *селяне пробувають в умовах повного безправства і визиску*.

Велику загрозу для комуністів являє собою селянство на В. Україні. Хоч комуністи голосять про свій інтернаціоналізм, то в суті є вони москалями і стараються *найбільше використати Україну в інтересах Москви*. Між тим, недавня наша визвольна боротьба полишила глибокий слід у душах і умах наших селянських мас. Серед них збудилося — століттями приспане — національне почуття і політична свідомість. Під терором і визиском московсько-комуністичної окупації зростає їх *ненависть* до ворогів і побільшується

туга за своєю волею. Комуністична влада усвідомлює собі, що українське селянство — це ворожа їм і грізна *революційна сила*, яка при слушній нагоді своїм масовим повстанням може розбити пута нашого національно-політичного і господарського поневолення та звалити навіть самий комуністичний устрій у цілому совітському Союзі. Щоб запобігти цьому лиху, комуністична партія застосовує до України і відповідну тактику. Не обмежуючися поставленням нашого селянства в умови повного безправства, вона намагається руйнувати його силу через *приспання національно-політичної свідомости, розбиття єдності і знищення матеріального добробуту*.

Національно-політичну свідомість стараються комуністи приспати і скалічити через ведення так зв. *українізації*. Дехто з несвідомих українців радіє з того, що Москва... «українізує Україну»! Не розуміють вони, що та «українізація» має підступну, юдину мету!... Бо при помочі її Москва на нашій мові, зрозумілій найширшим верствам, тим легше поширює серед наших же людей свої впливи, закріплює своє панування, а одночасно оплюгавлює, обріхує і збещує всі ті найбільші святощі, якими від століть живе і за які бореться Український Нарід, це — державну самостійність, соборність, національну, суспільну, культурну і господарську свободу.

Щоб розбити селянство зсередини, комуністи доволіно поділили його на «куркулів», «підкуркульників», «середняків» і «незаможників» і при помочі *примусового шпигунства*, доносів та провокацій *нацьковують одних проти других*, сусіда супроти сусіда, батька супроти сина. Так заходяться комуністи коло поширення серед людей взаємного недовір'я, ворожнечі і розбиття єдності не лише сільських громад, але й родин. Вся ця руйницька робота відбувається в умовах жахливого *терору*, в якому комуністична партія добачує головний середнюк для погамування і зломання спротиву одної за другою частини селянства і тримання його в покорі. Найбільш свідомих і непримиримих людей розстрілюють вони тисячами, а сотки тисяч висилають із рідних осель на заселення в дикі нетрі північної Московщини і Сибіру для карних, примусових праць.

Нарешті знищення матеріального добробуту і господар-

ської самостійності селянства комуністи хочуть досягти шляхом *примусової* зміни тих правних, господарських і суспільно-побутових умов, у яких до цього часу воно перебувало і працювало. Це переводиться через так зв. *колективізацію*, або як кажуть самі комуністи: «через знищення селянства, як класи».

Що це таке ця *колективізація*, і які саме завдання до неї ставлять комуністи? Слово *колективізація* означає *усуспільнення*, себто відібрання відповідних дібр і засобів господарської продукції від тих людей, які ними розпоряджаються на основі *приватної власності*, і передача їх до рук суспільства — а власне комуністичної влади.

В комуністичній практиці ця сільсько-господарська колективізація виглядає так. З наказу комуністичної влади, в кожному селі від поодиноких селян-господарів та їх родин відбирається земля, знаряддя та струменти господарської праці, хату, коней, худобу і тд., отже все, чим вони володіли з діда-прадіда. Все це нерухоме і рухоме майно передається до рук ніби обраного, а в дійсності призначеного комуністами — *комітету*. Цей комітет організує спільне для цілого села колективне господарство, або як кажуть скорочено: *колгосп*. Хоч комуністи і стараються довести, ніби колективізація відбувається добровільно, то в дійсності селян колективізують *примусово*, під терором. Бо на тих селян, що не хочуть вступати до колгоспу, накладають такі великі податки, що не сила вдержати господарства, і вони самі його кидають, або попросту їх висилають на заслання, а маєток конфіскують. До так організованого колгоспу втягається всіх мешканців села, але вже не в характері *самостійних і вільних господарів*, лише як *примусових робітників*. Комітет колгоспу радить над плянами і способами господарювання (оранка, сівба, жнива, молотьба, плекання худоби, розведення городини і тд.). Колгоспники зобов'язані лише виконувати всі накази комітету і працювати щодня встановлену кількість годин.

Всі господарські продукти і тварини, що їх виробляє і плекає колгосп — хліб, худоба, рослини технічні, тощо — також не є власністю селян. Розподіляти між собою це добро, витворене їх же власними руками, вони не мають права під загрозою кари. Головну частину тих продуктів і тварин

конфіскує для себе комуністична влада. Це називається *хлібозаготівлями*, м'ясозаготівлями і тд. Щоправда, цей грабунок селянського майна комуністи маскують купівлею. Але ціни, які вони самі встановлюють і виплачують колгоспам, такі смішно малі, що за ті гроші селяне нічого купити собі не можуть.

Друга частина виробів колгоспу йде на удержання численних директорів та урядників, що радять колгоспами. Треття призначається в запасовий фонд. І щойно решту продуктів видають селянам, як винагороду за їх труд — відповідно до годин праці. Ця кількість продуктів, яку дістають селяне за свою працю в колгоспі є зправила така мала, що не вистарчає людині для прожитку. Є чимало таких господарств (називаються — *комуни*), в яких селянам забороняється навіть мати свій власний дріб (курей, гусей, тощо). Харчуватися вони мусять зі спільного на ціле село котла, де вариться «кандьор» із продуктів, які видає комітет. Селян переслідують навіть за те, коли в родині господиня спече на свято паланицю. Виглядає то неймовірним, а проте це все гірка правда, яку стверджують самі большевицькі часописи.

Отже, як бачимо, колективізація досягає того, що *селяне*, від яких попередньо відбирається право власності на землю і засоби господарської діяльності, обертаються в цілковито залежних од комітетів колгоспів *робітників-пролетарів*, а самі *села* — в свого роду *сільсько-господарські фабрики*. Як робітник у промисловому підприємстві, так і робітник у колгоспі може існувати лише на ту зарібну платню, яку дістає він од комітету за працю своїх рук. Властиво кажучи, *колективізація* — це є *новітнє кріпацтво*, з тою різницею, що раніше селянин та його майно було власністю пана, а тепер комуністичної влади. Закріпачуючи селянство в колгоспах, де воно живе і працює немов би у фабричній касарні, комуністи сподіваються легше його *приборкати, використати й собі підпорядкувати*.

Однак мають вони при тому ще одне, дуже важне для них завдання. Справа в тому, що скасувавши вільну працю й торгівлю, комуністична влада тепер сама мусить забезпечувати засобами відживлення членів своєї партії і той пролетаріят, що проживає по містах — головним чином у

Московщині. Також треба їй і вивозити хліб закордон для продажу, щоб поповнювати свою скарбницю. Деж взяти цей хліб, мясо та інші припаси? Передусім на родючій Україні! Та збирати це все добро з мільонів окремих, самостійних сільських господарів на Україні, які до того добровільно не дають себе грабувати — Москві, було не вигідно... Тож і по-скасовувала вона господарства вільних хліборобів, обєднала їх у колгоспи у кожному селі, понаставляла там своїх дозорців та урядників і тим способом безоглядно використовує наші багатства. Ось так селянство наше, само перебуваючи в неволі, злиднях і голоді, змушене своїм кровним добром годувати ненажерливого, смертельного ворога — зголоднілу, дику орду московську, що на мові комуністів зветься тепер «пролетаріатом», і забезпечувати Москву капіталами, при помочі яких тримає вона нас у рабській порі.

Тож і не дивно, що селянство наше на Великій і Східній Україні всіма засобами бореться з комуністами, робить всілякі саботажі в колгоспах, і не хоче працювати, бо однаково нічого не дістає за свою працю, крім голодного «пайка». При кожній слушній нагоді вбиває воно комуністичних агентів і старається заховати від них своє добро. За це знова комуністи карають рострілами і тюрмами. Та до всього ще комуністична Москва найкрайці плодучі землі наші віддає під кольтонізацію московським та жидівським зайдам. Ще з часів старовини, коли то селян канчуками били і псами зацьковували, не перебував наш нарід у такій страшливій біді, як тепер — під окупацією московських комуністів!

Подібне, хоч і в інших формах, одбувається під польською окупацією — на Західніх Українських Землях. Польща твердо вирішила знищити національні, політичні, культурні й господарські здобутки Українського Народу й обернути його в сліпе зняряддя своїх плянів. І так як на Україні під Москвою, так і на Західніх Землях України під Польщею, наше селянство зазнає неймовірної біди та утисків.

Ці утиски переводить Польща кількома способами. Так під оглядом політичним, наше селянство на Західніх Землях пробуває в умовах повного безправства і уполіснення. Хоч паперові закони ляхів і встановляють однакові права для всіх громадян держави, то в дійсности супроти україн-

ських селян ці закони може ламати найменший польський урядник і то цілком безкарно. Кожний нікчемний поліцай може творити на селі «свої права і закони» супроти «українського кабана»... Та що вже й казати про права одиниці чи якоїсь сільської громади, коли у свому безправстві ляхи навіть не завагалися перекатувати цілий край підчас пацифікації!.. Тоді польський уряд передав наші Західні Землі в повне володіння поліційних та уланських банд. Руками тих наїздників бито тисячі селян, гвалтовано українських жінок, кровю поливано й залізом нищено українських патріотів, а тюрми ляцькі побереги виповнено найкращими синами нашої землі. Все це роблять ляхи для того, щоб остаточно, за допомогою терору, обезправнити наш нарід, стерти з його свідомости всякий слід недавньої визвольної боротьби, щоб вирвати всяку згадку про Національну Ідею і про ті часи, коли гордий Львів був другою столицею Української Держави. Хотять вони вбити в народі нашому всякий спротив, а то й всяку надію на криваву пімсту і боротьбу, всяку віру в кращу будуччину.

Ці самі завдання переслідують ляхи, безнастанно пригноблюючи розвиток української культури, науки і освіти. Через закриття наших шкіл, нищення просвітних установ і виховавчих організацій, а то й церков, намагаються вони тримати наш нарід в темряві, без знання та освіти, щоби тим легше тримати його в рабстві, або з тою-ж самою ціллю насильно польонізують його в польських школах та різних інших установах до костелів включно.

Руїницькі пляни має польський уряд і супроти господарського добробуту нашого селянства. На Зах. Землях ще під австрійською займанщиною відчувався великий земельний голод. Наше селянство ще тоді не було забезпечене землею в таких розмірах, щоб могли належно задовольняти свої життєві потреби. Поруч із безземельним селянством — серед земельної тісноти — великі посілости належали польським дідичам і жидівським посесорам, які тримали селян під своїми впливами і використовували їх у характері наймитів-форналів за жебрацьку платню. Безперечно, колиб в 1919 році вдержалася наша самостійна держава, то ці умови змінилися б на користь селян. Так одначе не сталося і замість Австрії прийшла Польща. При пануванню ляхів зе-

мельні відносини і положення селянства стали ще гіршими, ніж за часів австрійського забору. На Західніх Землях не тільки великі посілости є далі в руках старих польських дідичів, але до тогож спроваджується в край ще й нового во-рога... Не звертаючи ніякої уваги на потреби і злидні українського населення, Польща величезні обшари нашої прадідівської землі віддає своїм військовим кольтоністам, отим самим, що зі зброєю в руках боролися проти волі українського народу.

При кольтонізації польські окупанти переслідують подвійну мету. На наші землі дивляться вони, як на терен *господарського* визиску. Отже в їх інтересах є, щоб коштом нашого народу збогачувався польський елемент, зокрема повознні зайти-кольтоністи. При тому, спроваджуванням на наші землі польських кольтоністів (військових і звичайних) із корінної Польщі, тим самим зменшується, а то й усувається голод на землю між селянством корінної Польщі. Отже замість вивласнити землю в дідичів у корінній Польщі і поділити її між своїми селянами, Польща знайшла инший вихід, завдяки якому і дідичів не вивласнюється і своїх селян задовольняється! Це — масовою кольтонізацією нашого краю! Коштом Українського Народу!

Кермуються при тому ляхи і міркуваннями *політичними*. Вони дуже зацікавлені в тому, щоб на Зах. Землях пробувало як мога більш польського населення. Тим способом сподіються вони скорше залляти наш край своїми впливами і культурою. Подібно до комуністів, польські окупанти рівнож побоюються можливого масового повстання нашого селянства. Проти нього, крім армії і поліції, висунуть вони в потрібну хвилину і своїх кольтоністів. Недаром розселюють їх із рушницями і військовою муніцією, ніби десь у фортеці, на фронті!..

Отже тримаючи наших селян в умовах повного безправства, відмовляючи їм в господарській допомозі і підриваючи їх матеріяльний добробут, Польща одночасно ставить до них непомірні податкові вимоги. Куди йдуть ті податки? На закріплення польської окупації, на тримання війська і поліції, на збогачення польських панів — отже на те все..., щоб Польща могла ще дужше затиснути на се-

лянському карку петлю насильства політичного, поневолення національного і визиску господарського.

Сучасна криза ще до всього кинула селян на Зах. Землях у прирву заборжености, ліцитацій і скрайнього жебрацтва. Звертатися за допомогою немає до кого. Лишається — або гинути, або *боротися*. Конечність цієї боротьби зачинає гаразд розуміти наше селянство під польською займанщиною.

В тяжких умовах перебуває воно і на землях, що входяться під пануванням інших держав. Отож як би могли ми одразу перелетіти над безкрайними просторами нашої Батьківщини — від Буковини і Карпат по Кубань, як би заглянули під кожну стріху селянську, то побачилиб майже скрізь одне видовище *насильства, крові, знущання, голоду, терпіння і нужди!*..

II. Як треба здобувати волю і землю.

Як бачимо, окупанти заходилися залізною рукою насильства і безоглядного визиску довести нас до повного господарського винищення і національно-політичного занепаду. Нажаль, не всі наші селяне це собі гаразд усвідомлюють і не здають собі справи з того, яку саме мету мають супроти України всі її вороги. Розділені між собою ворожими кордонами, селяне на одному окупованому терені здебільша не знають, що переживають і як терплять їхні брати під другою займанщиною. Вони все думають, що «там краще, де нас не має»!.. Тож і бачимо, що деякі несвідомі люде на землях на схід од Збруча, терплячи страшне гноблення комуністичної Москви, готові навіть, щоб на зміну їй прийшла польська окупація. Не знають нещасні, що в тому разі довелось їм попасти «з вогня у полум'я» — з рук комуністичних грабіжників під польський пансько-поліцейний терор і визиск!.. Знова на Зах. Землях чимало вештається платних агентів комуністичної Москви, які тягнуть селян до большевицьких організацій і кричать, що треба лише приєднати Західні Землі до Радянщини, а там вже комуністи запровадять на них «рай». Замовчують при тому ті люде, що за «трицять срібників» зобов'язалися продати ворогові майно і душі українські, про страхіття голоду, руїни і насильства, які запровадили комуністи на Радянській Україні!

Є серед нас і такі легковірні диваки, які думають, що московсько-польський наступ на наші землі — то лише випадок. Що, мовляв, у тому винні лише окупаційні уряди — комуністичний у Москві і Пілсудского в Варшаві... І як би тих урядів і осіб не було при владі та як би змінилиб їх інші московські і польські політичні партії, то тоді Москва і Польща лишилиб нас у спокою, признали би за нами права на власне життя і вільний розвиток... Як смішні і безглузді думки таких людей! Бо причиною наступу ворогів

на Україну є їх політика наїзду і грабунку наших земель і їх природних багатств і не лише урядів, а цілих народів — московського, польського, тощо, які хочуть зробити з нашого краю джерело свого власного добробуту і сили. То і призводить до витворення між нами і ними вікової ненависти та безнастанної боротьби. Боротьба ця точиться століттями. Москва намагалася росторошити хребта Україні і за Петра I, і Катерини II, і за Миколи II, і за революційного уряду Керенського; до того заміряв і Денікін зі своєю «білою» армією. Те саме робить тепер Сталін. Теж і Польща завжди старалася нас нищити і при Собеских, і при «крулях» Станіславах, кінчаючи на Пілсудському. Це значить, що до панування над Україною і українським народом стреміли, стремлять і будуть стреміти всі без виїмку москалі з їх ріжними урядами і всі без виїмку поляки, без огляду на то, які люде і партії будуть у них при владі.

Були часи, коли наші соціалістичні партії, запоморочені вірою в людяну справедливість і прихильність до них московсько-польських соціалістів і демократів, сподівалися, що коли ці останні прийдуть до влади в Москві і Варшаві, то враз добровільно згодяться дарувати нам свободу... А що вийшло з тих надій? Те, що коли в Московщині впав царизм і до влади прийшли московські демократи-соціалісти, а за ними комуністи, то ті нові влади так зігнули карк українців, запровадили такий терор, про який ані не снилося самому цареві. Те саме сталося і в Польщі. Бож хіба більшого дочекалися українці на Зах. Землях від польських соціалістів — отих Вітосів, пепесівців і тд. — коли оце вони були при владі, ніж тепер мають при Пілсудському? Чи не за соціалістичного уряду в 1919 прийнято земельний закон про кольонізацію Сх. Галичини поляками? Московсько-польські демократи і соціалісти показалися розумніщими від наших легковірних мрійників, бо інтереси *своїх народів поставили понад* спільність партійної програми з українськими демократами і соціалістами. (Зробили отже те, чого наші партії не вмiли і не хотіли робити...). Та дивніше це, що нашим соціалістам навіть по такій твердій науці досьогодні не вивітріли надії на справедливість і прихильність московських і польських соціалістів!

Отож бачимо, що *Москва і Польща були і є ворогами*

і визискувачами Українського Народу без різниці на те, які партії у них при владі: ліві, праві, монархічні, демократичні, соціалістичні чи комуністичні.

Є й такі безхарактерні люди серед нас (та їх щеї чимало!), які кажуть, що нашому лихові в стані допомогти лише угода з ворогами. Але про якуж угоду може йти мова? Про добровільне признання москалям і ляхам права на грабунок нашої землі, на ожебрачення нашого народу? Того вони як раз і хочать! Але яка з того користь буде для Українського Народу?.. Бож лише дитина може сподіватися, що тоді ворожий визиск і тиск стане для нас менш важким... Навпаки — діставши нашу згоду, пануючи на наших землях в умовах повної безкарности, безпечности і спокою, щойно *тоді* не будуть мати перешкод для визиску України і зітруть тоді в пам'яті світу навіть саме їмя України!.. Можливо, що тоді менше «спацерувалиб» по наших спинах поліційні нагаї польські, може менше сиділиб ми тоді у в'язницях і не так багато рострілювали би нас московські кати... Але — що сказали би нам наші нащадки на те, що так ганебно продали ми свою Батьківщину і долю власних дітей лише для того... щоб мати «святий спокій»? Не має такого народу в світі, який не боронивби своїх прав. Чи ж той нечуваний в історії приклад зради власному імени і своєму інтересові має подати 45-мільоновий велитень — Український Нарід? Не сміє того бути і не буде!

Отож здоровий розум повинен підказувати нам правильну оцінку поведення окупантів на наших землях і ті рішення, які ми самі повинні до них застосувати, коли справді не хочемо добровільно загинути. Ті рішення наступні:

Перше — це те, *що свободу і землю, а тим самим і добробут нашого народу дасться здобути і закріпити лише шляхом впертої, непримиримої і організованої революційної боротьби його супроти всіх окупантів нашої Батьківщини.* Бо доки світ стоїть, ніхто тої свободи добровільно нікому не дарував. Щоб її отримати, треба власних зусиль і жертв тих, кому та свобода потрібна. Тож і ми її не дочекаємося, сидючи в спокою!

Друге — *що цю свободу і землю в стані буде охоронити і забезпечити лише сильна, ні від кого незалежна, Само-*

стійна і Соборна Держава Українська, виборена шляхом революції нашого народу. Бо будучи співмешканцями «чужих хат» — усе лишатимемося безправні і уполіуджені!

Оце й засаднича відповідь на питання: як треба здобувати волю і землю нашому селянству.

*

Перед тим, як зясувати, щож на думку українських націоналістів треба селянам робити для того, щоб ці рішення перевести до життя, спинимось на наших політичних партіях. Бо діяльність тих партій наше селянство повинно добре зрозуміти, щоб не ширилося серед нього різне шкідливе баламуцтво. Справа в тому, що українські політичні партії в своїх програмах також ставлять питання про здобуття волі і землі для селянства. Але *ніодна з тих партій не в стані повести наше селянство на шляхи його національно-політичного і господарського розвитку.* Чому ж це так?

Передусім треба ствердити, що тепер не існує *ніодної української політичної партії*, яка проявляла би себе на *всіх теренах соборної України* (комуністичної партії ми не рахуємо, бо вона не є партією національною, лише є агентом окупанта — Москви). На Східній Україні комуністична влада терором поліквідувала *всі* наші партії й їх там не має. Отже говорячи про *партії*, можна мати на увазі лише ті з них, що перебувають на українських землях під іншими займанщинами. Але наслідком своєї краєвої обмежености вони не в стані охопити сучасного положення Українського Народу вцілому і на основі того висновувати свою тактику. Тож і бачимо, що, наприклад, українські партії на Зах. Землях України (УНДО, Радикальна Партія, буковинська нац. партія, і тд.) займаються виключно справами Галичини, Волині, Буковини, тощо, а якщо і згадують про інші окуповані землі, то хіба в якихсь святочних відозвах. Між тим матиме вигляди на успіх лише така визвольна акція, яка захоплюватиме *всі* окуповані терени і спиратиметься на *всі сили* поневоленого Українського Народу.

Про різні еміграційні партії, як от — УНР, група Петрушевича, соціал-революціонери (так зв. «шатовалівці»), соціал-демократи, тощо, — взагалі не має чого говорити. Бо всі вони зникаючо малі і на окупованих землях не мають

ані впливу, ані значіння. До тогож деякі з них, як от УНР і група Петрушевича відкидають потребу боротьби з усіма окупантами Українських Земель. Вони кажуть, що треба замиритися з одним ворогом, щоб придбати собі його підтримку супроти другого. Так і стається в них, що одні (УНР) цілком залежать од Польщі, а другі (Петрушевич) од комуністичної Москви. Забувають ці еміграційні політики про те, що всі вороги, не питаючи нас, спільно провадять боротьбу супроти Українського Народу. Щоб забезпечити собі над ним повну перемогу, навіть роблять між собою пакти приязні і взаїмного ненападу.

Треба додати ще й те, що на діяльності українських партій, зокрема під Польщею, (про інші землі навіть не згадуємо) дуже шкідливо відбивається й те, що вони не мають сталого погляду на справу творення нашої державности, не знають, як до неї прямувати і якими середниками її здобути. Дехто з них вправді має свій погляд на те, як, наприклад, розв'язати б земельне питання в *уже* існуючій державі українській. Але жадна з них не дасть ясної відповіді: *як же ту державу створити?* Досить поглянути на працю хочби західноукраїнських партій — УНДО, Радикальної Партії, Католицького Союзу і тд., щоби признати ці наші твердження слухними. Всі вони ніби стоять на ґрунті Самостійної, Соборної України і скрізь проголошують це гасло. Але на ділі лише перешкаджають здійсненню цієї основної народної мети.

Якіж причини того? Чи може вони не хотять добра нашому народові, не люблять свої Батьківщини? Ні, ми скривдили би їх щиріці чи вузчі шари, наколиб таке казали. Для того, щоб зрозуміти, чому в них діла розходяться зі словами і гаслами, треба собі усвідомити, з кого ті партії складаються. Тут говоримо не про рядове їх членство, але проводирів, що надають політиці напрям. У проводі тих партій сидять переважно старі громадяне (діячі, урядники, радники, професори, послы, панотці) яких життя і діяльність переходила в умовах старої цісарської Австрії, з її твердими законами і сталим довоєнним ладом. Шоправда, і тоді вони провадили українську народню справу, але так, як на то дозволяли обставини, а власне самі займанці. Ціла їх діяльність переходила отже в легальних і спокійних умовах,

лише через самі мирні наради, конферування, послування, і угоди. Чого домагалися вони тоді для Українського Народу? — Самостійної Державности?.. Та хтож за тих часів поважно думав чи говорив про нашу державність?! Обмежувалися отже наші діячі домаганнями власної школи, мови, просвіти, громадських установ і щонайбільше — автономії (це значить своєї самоуправи в Галичині під зверхністю і в межах Австрії). Вся ця праця робилася з відома і за згодою самих займанців. Як бачимо, в ті часи не провадилося чинної, справжньої *боротьби* за нашу справу. За ту діяльність наших старих партійних діячів у минулому треба їм дякувати. Але не вільно допускати, щоби вони свої політичні звички з перед кількадесять років і старі способи — застосовували до *сучасного*, цілком одмінного, положення під окупаціями. А це як раз вони і намагаються, в своїй політичній і світоглядівій заскорузлости робити.

Міжтим за останні десятиліття не лише багато води сплило в ріках українських, але потоками лялася і українська кров! Оросила вона рясно цілу нашу землю. Щойно 12 років минуло з того часу, як по безкрайних просторах Соборної України лунав могучий крик волі і гуркотів переможний грім гармат... Це армія українська, що складалася з найкращих, свідомих своїх одвічних прав, синів нашої Батьківщини, зводила криваві порахунки з ворогами і гнобителями нашого народу — московсько-польськими нападниками. Хоч і не були ми підготовані як слід до цієї боротьби, то всеж боевий і революційний зрив народу створив чудо: повстала Самостійна, Соборна Українська Держава з власним урядом, військом, народними правами, закордонними представництвами, визнана багатьома чужими державами світу. Вдержати ту державність нам не довелося і ми відступили взад. Але для чого?.. Щоб знова покійно на століття влізти в ярмо?.. Ні! Для того, *щоб підготувавшись, з новою силою вдарити в ворожу скелю та її розвалити до решти!* В тому лежить освячене заповітом поляглих жертв народне завдання нашого покоління.

І після цього величезного здвигу народної свідомости, після недавніх горюччих чинів і здобутків, хтож з нас, тих людей, що винесли тягар боротьби на своїх плечах, хто ж згодиться обернути голоблі нашої національної політики на

тридцять років узад, і так як колись перед австрійським цісарем, тепер перед Пілсудским покірно вижебрувати школи, просвіти, кооперацію і захист від насильства польського ж таки поліція? Хто заповіти поляглих героїв схоче міняти на політику покори перед польським наїзником у надії, що може він, нарешті, з ласки своєї кине нам голу кістку з свого панського столу: якусь «автономію»? Спогади минувшини, правильне розуміння і живе відчуття тої дійсности, в якій ми перебуваємо, повинні сталити нашу волю, заогстриювати нашу завзятість, заогнювати наше почуття в єдиному устремлінню — *збройної боротьби* з ворогами. За Україну! За повну і незалежну волю! А тим самим і за власну землю і добро селянське!

Ці тяжкі і відповідалні завдання сучасности заганяють у глухий кут старих партійних проводирів, що виховані в спокійних довоєнних умовах, самі тепер не знають, що їм робити і на яку ногу станути... З одного боку хотілосяб їм власної державности... Але... Коби це можно було достати по «старо-австрійському» звичаю — якоюсь угодою, парламентарними переговорами або спокійнесенькою конференцією... Тоді все булоб гаразд!

Міжтим шляхи до тої держави тяжкі! Для того, щоб її перейти і дійти до мети, треба зорганізувати революційну силу народню, повести її на змагання, і бути готовим оросити ті шляхи кровю — ворожою і своєю — та вимостити їх жертвами. Треба поробити всі зусилля, напружити волю і тих жертв не лякатися. Бо без них нічого у світі задармо не дається! А щонайголовніше — треба *вірити* в поставлену мету, в те, що Український Нарід *хоче, може і буде жити, й переможе.*

І ось тут, наших партій не стає... Бо боротися вони не то не хотять, але й не вміють. Твердої віри в справу не мають і позбавлені хисту народніх вождів у цей важкий мент. Це і приводить до того, що *на словах голосять вони одне, а на ділі роблять друге.* На словах кричать про боротьбу, а на ділі ганблять тих, що проти окупантів ту боротьбу безнастанно провадять. (Хто читає такі партійні часописи як «Діло», «Громадський Голос», «Мету» і тд., той знає як вони ставляться до революційної акції націоналістів...). Заявляють себе державниками, а самі навипередки біжать послу-

вати до польського ж таки сойму, хоч самі могли мільон разів пересвідчитися, що в тому соймі нічогосінько вони для народу не здобудуть. Присягаються на самостійність, а в дійсности готові тої самостійности зречися за обіцянку автономії, якої поляки ніколи не виконають, бо не такі вони дурні, щоб власними руками копати собі могилу на Зах. Землях. Балакають про тяжку відповідальність перед на родом, а самі *безвідповідально* і на згубу нашу тягнуть той на рід на шляхи опортунізму й угодовства.

Ось у таких суперечностях, плутанині і блуканнях на чотири дороги і переходить діяльність наших партій — зокрема галицьких — УНДО, Радикальної Партії, католицьких груп — тощо. До того всього вони безперечно не признаються і говорять, що провадять «реальну політику». Але що реального дала ся політика за 10 років? Нічого — самі втрати! Особливо старається Радикальна Партія закрити перед народніми масами те, що й вона не має ніякого пляну, як здобути волю і землю, і провадить не визвольну політику, а таксамо безвиглядну, опортуністичну. А закриває вона це постійними вигуками про свій «соціалізм», про те, що вона «селянська партія» і «має для селян добру програму». Але що з того, що вона має програму на папері, коли її ніколи не зможе перевести в життя при своїй плутаній і короткозорій політиці? Що з того, що і УНДО називає себе «народною партією», коли той на рід ніколи не поведе до кращого?

І от, щоб заховати перед людьми свою безпомічність у боротьбі за волю і нездібність вести до неї на рід, наші партії кажуть на адресу націоналістів: «Ви хотілиб лише кидати бомби, стріляти і тим способом накликати ще більше лиха на наше селянство. Бо це лише руйнує його добробут і викликає даремні жертви. Революційна акція непотрібна. Натомісць треба цілу нашу увагу звернути на те, щоб ширити наші школи, організувати «Просвіти», розбудовувати кооперативи, і підіймати освіту мас. Тоді само собою прийде і наша самостійність»...

Хто тут має більшу рацію: партії чи націоналісти?

Запитаємо насамперед: чи потрібно творити наші школи, «Просвіти», читальні і кооперацію? Відповідаємо на це: *безперечно*. Бо піднесення нашої свідомости, зростання нашого знання і господарського добробуту сприятимуть по-

більшенню сили і організованости народу. Заперечити цього ніхто не може і твердження наших партій про те, ніби націоналісти є проти такої народньої праці — є *неправдивими*.

Дуже багато одначе залежить од того, як і для якої мети така просвітна і господарська праця провадиться. І ось ту у наших партій буває таке, що вони, замість користи для загальної справи, їй шкодять і ширять серед несвідомих людей баламуцтво. Справа ось у чому. Націоналісти мають на-самперед на увазі ту обставину, що в умовах *окупації* можливости такої просвітно-господарської діяльности для нас дуже обмежені. Чому? А тому, що всі наші можливі в цій галузі здобутки *вповні* залежні від тих таки окупантів. Маючи в своїх руках силу і владу, окупанти кожної хвили і в супереч нашій волі можуть спинити наш культурно-громадський і господарський розвиток, а то й цілком його зруйнувати. Бо що то значить організовувати школи, будувати в кожному селі «Просвіти» і читальні, поширювати по цілому краю кооперацію і тд.? Це значить — що в висліді тої праці нарід наш стане більш освіченим, краще організованим, багатшим, а це все приведе до побільшення його *національно-політичної сили і свідомости*. Це все ми добре розуміємо. Але... чи ж окупанти справді такі дурні і легковажні, щоб *також* того не розуміли? Отже вони розуміють це також і може краще за нас. Який з того висновок? Той, що на просвітно-господарську діяльність окупанти дозволятимуть нам постільки, поскільки це не загрожуватиме їх *власним* інтересам. То власне і бачимо наглядно на практиці окупаційної супроти нас політики.

Отже, як же можна сподіватися, що при таких умовах наша праця в галузях шкільництва, просвіти і кооперації, як твердять наші партії, сама приведе нас до самостійности; без боротьби. А вже про здобуття таким шляхом землі для селян — смішно і говорити. Навпаки це приведе нас до ще більшої неволі і залежності, бо боючися втратити вже досягнене, ми супроти окупантів будемо йти на по-раз більші і більші уступки. Тоді як окупанти, бачачи нашу неси-лу, наступатимуть на нас з по-раз більшою безоглядністю і роздаватимуть далі нашу землю мазурам. Чи не цікавим є, що власне там, де тратиться наш спротив і де ми най-

далі йдемо на угоди та уступки перед ворогами, там їх гніт проявляється ще з більшою силою? Приклад — Волинь, де група П. Певного цілковито продавшись полякам, забезпечила їм на цьому терені повне панування. А вслід за тим поляки ліквідували на Волині сотки просвіт, шкіл, кооператив, тощо, і десятки тисяч гектарів землі сколонізували між мазурів і військових колоністів. Як бачимо — в угодстві і покорі не має нам рятунку! Яке значіння має *сама* культурно-господарська праця в умовах окупацій, коли за нею не стоїть *власна сила*, показала нам і пацифікація в Галичині. Досить було якійсь тисячці польських поліцаїв і уланів «проспацерувати» по краю, як наші здобутки і багатства, створювані тяжкою, мозольною народньою працею від років (кооперативи, читальні, просвіти) знищено за кілька днів. А чи відважилися б робити таке окупанти, коли б знали, що в тому випадку стріне їх своїм чолом масовий зрив революційного чину і гніву цілого народу?... Ніколи! А так Польща розживеться трохи на гроші чи стягне нову закордонну позичку і знов ще з більшою силою розпочне колонізацію наших земель.

Отже *українські націоналісти не є проти праці над нашими культурними і громадськими здобутками*, лише твердять, що вона принесе нам користь лише тоді, коли не буде сама для себе *ціллю*, лише *засобом* до виборення нашої повної волі. А для того треба, щоб та праця не перешкоджала революційній акції, лише навпаки — була для цієї останньої посиленням і опертям. Треба робити так, щоб наші культурно-громадські здобутки були надійним запіллям для революційної боротьби, тоді як ця остання є нашим боевим фронтом супроти займанців. Селяне повинні твердо знати і пам'ятати, що в умовах окупацій (московської, польської чи іншої — все рівно) ніякі наші громадські, культурні і господарські здобутки — як багато своєї праці ми в них не вкладали би, ніколи самі по собі не забезпечуть нам справжнього добробуту, свободи і землі. Треба, щоб поруч з розбудовою тих здобутків йшла, розвивалася і кріпшала наша революційна боротьба за власну самостійну державу. Бо, *лише у власній державі буде можливо забезпечити народові і волю, і добробут, і урядити корисний для нього внутрішній лад.*

Колиж тої революційної *сили*, яка провадилаб нарід до цілковитої незалежності, а одночасно вже тепер моглаб ставити грізний опір насильствам окупантів, у нас не буде, то окупанти кожного разу зможуть з власної волі і цілком безкарно руйнувати те, що ми збудуємо. Коли тільки покажеться їм, що наш культурно-господарський розвиток досягає небезпечного для них рівня — тоді вони одразу заходяться його нищити. І то всякими способами: раз новою пацифікацією, другий раз закриваючи школи, кооперативи і «Просвіти», чи ж знова накладаючи непосильні податки, заборони, то осадництвом і тд. Так і буде, що *ми будуватимемо а вороги руйнуватимуть*. І так без кінця і краю! Як бачимо, що робити таку «працю» це те саме, що носити воду решетом...

Власне тим ношенням «води в решеті» наші партії і займаються. Цілковито відмовляючися від чинної боротьби за *повне* звільнення українського народу з неволі і всю свою увагу звертаючи *лише* на культурно-господарську діяльність, вони попадають у залежність од волі окупантів і тій волі сліпо коряться. Під тиском ворогів, які стають від тої покори ще більш нахабними і свавільними, йдуть вони на що-раз більші й більші уступки. Ось так, замість підготувати визволення, наші партії і витворюють в краю задуху, невірницьке багнище партійного крутіства, безхребетности, хруніяди, угодовства і плазунства перед ворогами. Річ очевидна, при такій політиці всі їх гасла про волю, землю, державність і незалежність лишаються порожнім словом. На ділі ж вони лише послаблюють силу і відпорність народу та відсувають його далеко від кінцевої мети. При таких умовах годі сподіватися від них, щоб вони могли здобути самостійність і соборність українських земель.

*

Зовсім инакше виглядає «*Організація Українських Націоналістів*», або як називають її скорочено — ОУН.

ОУН поширює свою чинність і впливи *на всі без виїмку* скуповані українські землі та на всі більші скупчення українського населення поза рідними землями, бо уважає, що лише *однодушна єдність* всіх частин українського народу в боротьбі з ворогами створить з нього *непереможну* силу

і забезпечить нас од нового розбору України. ОУН ставить собі завдання створити *Самостійну, Соборну Українську Державу* з таким політичним, суспільним і господарським устроєм, який міг би найкраще забезпечити Українському Народові свободу, розвиток, силу і добробут. Тогож, на думку ОУН, можна доконати лише шляхом *Української Національної Революції*.

Що це є Національна Революція? Це є загальний визвольний рух цілого нашого народу, скермований до того, щоб дорогою *боротьби* вирвати з рук ворогів України її долю, її щастя і її природне право на життя. Національна Революція це зокрема збройний *зрив* українського селянства, національно свідомого робітництва та інших верств Українського Народу проти всіх окупантів наших земель. ОУН підготовляє народні маси до Національної Революції, щоб тоді, коли прийде рішача година, цілою силою вдарити на займанців і виперти їх з нашого краю.

Як ОУН робить ту підготовку? Вона побільшує державницьку, національну і політичну свідомість народу, гартує його сили і душу до боротьби, привчає не боятися неминучих жертв і збуджує в ньому непереможну волю до кривавої розправи з ворогами України. ОУН провадить всякими способами безнастанну революційну боротьбу проти ворогів окупантів, щоб поступнево підривати їх сили, захитувати їхнє положення на наших землях і доводити перед цілом світом, що Український Нарід бореться за свою свободу, ніколи її не зречеться і таке здобуде її собі. Нарешті — ОУН бореться з усякими виявами національного збочення: зрадництвом, запродацтвом, безхребетністю, хрунівством та угодовщиною, що звили собі гадюче кубло серед українського громадянства. Бо ОУН знає, що для нашої перемоги мусимо насамперед бути спленими в середині, відпорними на вні і твердими в своїх домаганнях.

Шляхом Національної Революції маємо здобути волю, землю і власну державу зі своїм національним урядом. Щож повинні робити селяне, щоб допомогти успішним і найскоршим наслідкам Національної Революції? ОУН подає селянству кілька вказівок-заповідей, що є передумовою виборення волі і землі.

1. СЕЛЯНСТВО ПОВИННО УСВІДОМИТИ СОБІ СВОЮ ВЛАСНУ СИЛУ. — Ще й тепер не все селянство здає собі справу з того, яку величезну потугу може воно собою являти в ділі виборення волі і землі, коли воно лише того *сlochє*. Ще й тепер серед несвідомих селян поширена зневіра у власні сили і позначається покора перед ворогами. З того користають вороги, роблячи з нашого селянства погній для власного добра і збогачення. Так не сміє далі бути! Душу й тіло всіх наших селян повинна просякнути свідомість того, що лише вони є повноправними господарями-хазяями української землі і що ніхто інший відібрати їм того права безкарно не може. Бо не має на світі тої сили, таких насильств, армій, чекістів і поліцій, які у стані булиб ставити опір великому, могучому, багато мільіоновному українському селянству тоді, коли воно *рiшиться* стати до боротьби з наїзниками. Тож хай селянство наше не бентезжить на вигляд тих усіх ворожих засобів його поневолення. Хай не боїться неминучих жертв і хвилевих невдач. Бо масово підтримана ним Національна Революція розібе пута неволі і знесе тягар визиску.

2. СЕЛЯНСТВО ПОВИННО ВІДЧУТИ ГОРДІСТЬ ЗІ СВОЄЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, НАВЧИТИСЯ СВДОМО ЛЮБИТИ СВОЮ БАТЬКІВЩИНУ І НЕНАВИДИТИ ВСІХ ЇЇ ВОРОГІВ. — Кожному селянинові треба памятати про те, що він є сином великого Українського Народу. Що його нарід був сіячем культури, поступу і громадської свободи ще за тих стародавніх часів, коли наші вороги були темною дикунською отарою. І хоч ці вороги пізніше спільними зусиллями і перервали тимчасово самотійне існування нашого народу, то всеж за свої права і власне місце на землі він безнастанно боровся і боротиметься аж до повної перемоги. Спогади славної козацької минувшини і недавні визвольні змагання є тому доказом.

Селянство — це головна основа Українського Народу. Лише завдяки йому наш нарід заховав власну душу і самобутні риси, що спалахнули тепер таким величавим вогнепоривом до незалежного життя. На це кожний селянин мусить бути гордим, шанувати своє їмя, змагати до сили і добра Батьківщини, кохаючи її безмірно свідомою любовю. Шануючи себе як українця, селянин змусить тим і інших

шанувати себе. Навіть вороги, і ті тоді не відважуються приймати його за раба або «бидло». Таких свідомих селян-патріотів потребує Національна Революція! Тіж, що чи під впливами ворогів, чи наслідком власної впертої сліпоти, мимо науки, язосвань і переконувань, цураються свого ймення українського і уважають себе за «руських», «малоросів», «хахлів», «поляків», чи «тутешніх», ті непотрібні Революції. Вони не гідні пошанівку.

До *всіх* ворогів України, що насильством перетяли шляхи розвитку нашого народу, селянство повинно ставитися зі смертоносною і непримиримою ненавистю. Воно повинно завжди пам'ятати, що кожний зайвий день панування ворогів на Україні, це не лише зайвий визиск, гніт і терпіння для народу, але це також що-раз більш зростаюча ганьба для всіх нас у очах світу і власних нащадків.

Селянство на В. Україні, якого Москва хоче обернути в безсловесну, затуркану худобу хай при одному погляді на комуністичного ката-окупанта виповнюється по вінця почуванням гніву й огиди. Най горить пекучою спрагою до страшної кривавої розплати за всі муки свого народу. І це не лише тому, що бачить перед собою комуніста, але насамперед тому, що перед ним залятий, споконвічний ворог України — *москаль* або прислужник Москви. Таксамо селянин на Західніх Землях, доведений Польщею до стану ожебраченого наймита-форналя на панських фільварках, що перебувають під охороною поліцаїв та урядників, най паленіє з сорому і обурення, що змушений на своїй таки землі бути бидлом-попихачем, і обслуговувати вигоди, примхи та приємности польського пана-дідича, поліцая й урядника. Цей сором і це обурення допоможе селянинові шукати найскоршої жорстокої розплати з гнобителями. І це тому, що ці дідичі, поліцаї та урядники — *поляки*, або агенти Польщі.

Лише палко кохаючи Україну, і в тому ступні ненавидячи її ворогів, бажаючи їхнього знищення, буде селянство здібне до Великого Чину і зможе здобути власну долю!

3. СЕЛЯНСТВУ ТРЕБА ОРГАНІЗУВАТИСЯ. — Про якуж організацію йде тут мова? Може про кооперативи, про-світи і читальні? Безперечно, і того роду працю слід селянам переводити якнайбільше і якнайжвавіще. Але це ще

не все. Самі кооперативи, читальні та просвіти не здобудуть нам волі і землі. Тих людей, що баламутять голови селянам і кажуть їм, ніби революційна боротьба не потрібна, а натомість всю увагу, мовляв, належить звернути лише на культурно-господарські здобутки, треба ганьбити. Плаксиві заклики тих слабодухів до «мирної праці» ведуть нарід до загибелі.

Отже треба ще організувати *революційну силу*, і то в кожному селі, більшому хуторі, колгоспі чи на фільварку з найбільш певних, свідомих і відважних селян. Таку працю над створенням тайного, революційного селянського гурту і його звязків з іншими гуртами, а зчерчи із вищими органами ОУН, слід робити *послідовно, обережно і в повній тайні*. Инакше окупанти передчасно викриють цілу організаційну роботу, її унеможливлять і лише задармо каратимуть її учасників. Рівнож треба взяти на увагу, що ненадійні люди можуть передчасно заломатися і напсувати справі.

Така селянська революційна сила це найважливіший кадр Національної Революції. Повнити це завдання повинно бути найбільшою честю для кожного селянина. Бо тоді з раба перетворюється він в героя-висвободителя свого народу. Він стає гідним пошани і наслідування — *Воїном Національної Революції*.

Через активні виступи в обороні селянських прав і при допомозі зручного поширення революційно-державницьких кличів, ті ударні селянські відділи Української Національної Революції прихилатимуть до себе селян цілої громади і тим способом мають перетворювати в організуючий і провідний чинник для всього населення відповідної околиці. Їх обов'язком є також у рішачій момент об'єднати селянські маси, упорядкувати їх організаційно і пірвати до остаточного бою за волю і землю. Їх завданням є також поборення і унешкодження різних ворожих і шкідливих впливів серед селян, як от — комуністичних, сільробівських, угодовських і т. д. Ось так поширена на цілому терені України діяльність українських селян-націоналістів створить із окремих людей організовану, непереможну народню силу для Національної Революції.

4. СЕЛЯНСТВО ЗОБОВ'ЯЗАНО БРАТИ УЧАСТЬ У РЕВОЛЮЦІЙНІЙ БОРЬТБІ. — Селянство повинно чинно і

масово виступити проти окупантів не лише в останньому дні рішального бою, але і тепер усіма силами допомагати веденню підготовчої революційної роботи. Бо ця підготовча боротьба має завданням постійно і безнастанно послаблювати положення окупантів на наших землях, розхитувати їхню силу і підривати їх становище в міжнародньому світі. З чим більшою завзятістю і впертістю буде провадитися ця підготовча революційна робота, тим скорше прийде день Визволення і остаточної розплати з ворогами.

Яку ж саме допомогу можуть виказати селяне в цій підготовці Національної Революції? Слід мати на увазі, що окупанти дуже зацікавлені в тому, щоб на наших землях панував повний спокій. Бо тоді їх влада та урядники зможуть спокійно кермувати народом, безпечно стягати з нього податки і якнайбільше використовувати наше господарство і майно. Отже, крім боротьби з самими окупаційними владами та їх представниками, великої ваги набирає також підірвання їх впливів у краю, невиконання їхніх розпорядків та унеможливлення для них визиску народу. Ось як раз у цей бік справи і повинно наше селянство звернути цілу свою увагу для постійних революційних ударів по ворогах. Всі наші землі повинна zalивати бурхлива хвиля селянського спротиву окупаційним владам. Цей спротив має проявлятися в численних і частих революційних виявах, як ось: а) *боротьба з московсько-комуністичними хлібними та иншими заготівлями*, б) *саботаж у колгоспах і радгоспах*, в) *невиконання ріжних розпорядків окупаційних влад*, г) *масове неоплачення податків окупантам*, д) *ріжнародні сільсько-господарські штрайки*, е) *відмовлення купувати вироби промисловости окупантів зокрема державні монополі і т. д., і т. д.* в залежності від місцевих умов та від сили революційного селянського елементу.

Треба тямити, що найбільшої небезпеки і шкоди завдаватимуть окупантам революційні виступи тоді, коли їх переводити масово, з участю десятків районів чи повітів. У тому разі окупанти не будуть у силі відразу приборкати ці зриви народнього революційного руху і наслідки його, ставатимуть для них все більш болючими, руйнуючими і важкими. З другого боку — на тлі цих народніх виступів щораз кріпшатиме наша сила, і революційна організованість.

Річ очевидна, що й окупанти не будуть «спати» і ставлятимуть нам опір гвалтом і переслідуваннями. Але нема ради. Коли хочемо звільнитися від них — повинні боротися! Ця масова революційна боротьба селянства що раз більше буде підкопувати владу окупантів на наших землях і приведе до Великого Дня всенароднього збройного повстання... До Національної Революції! В тій боротьбі селянство не лишатиметься самотнім. Його підтримуватимуть всіма силами народня, чинна інтелігенція і свідоме наше робітництво.

— Слабодухі люди можуть спитати з сумнівом, якже зробити нам ту Національну Революцію, коли окупанти мають владу, армію, гроші і т. д., а ми не маємо нічого? Чи є, мовляв, вигляди при таких умовах на успіх нашої Революції?..

Так власне й думають різні угодовці і переконують селянство у безвиглядности збройної революційної боротьби з окупантами. Міжтим, коли ми уважно розглянемося у власних силах, а також і в силах ворогів, то побачимо, що ці труднощі можливі до переборення, що існують всі вигляди на нашу перемогу. Згадаймо лише Росію та Австрію перед війною! Які то були величезні потуги, теж з великими арміями, засобами і твердою владою, ще більшими і сильнішими — ніж це тепер мають комуністи, ляхи й т. д. А все ж, як прийшла рішача година, ці держави під ударами революції розвалилися. Не помогли їм війська, поліція та жандарми!..

Наці сучасні окупанти є в далеко складнішому положенню, ніж колись Росія і Австрія. Захопивши наші землі, вони перебувають самі немов би у ворожому таборі. В рішачю хвилину, ці окуповані землі можуть стати причиною *їх власної загибелі*. В окупаційних арміях перебувають сотки тисяч синів нашої Батьківщини, які хіба не підуть проливати свою кров для того, щоб ще дужче затиснути петлю поневолення власного народу? При відповідній свідомості та революційній організації вони можуть зірвати ворожі армії зсередини і зявитися переможною силою в революційній боротьбі. Все залежитиме від того, чи *схочемо* ми нарешті перестати бути мовчазними невільниками, чи зуміємо створити власну свідому організовану силу і про-

тиставити її ворогам, безнастанно борючися з ними і підготовляти день рішального зриву.

Вже тепер завдяки революційній акції, представники московської і польської влади не почувують себе на наших землях вільно. Їх постійно нищать і щоб охоронити себе, змушені вони оточувати себе відділами чекістів і поліції. Ця акція нищення, тероризування ворожих влад повинна щораз більш посилюватися і зростати. Прислані нашими хлібоїдами і визискувачами большевицько-польські комісари та урядники повинні щохвилини дріжати за своє життя і почувати себе на наших землях в стані облоги, постійної війни.

То все послаблятиме ворожу силу, посилюватиме нас самих і наблизить мент рішальної розправи і розплати.

На такі шляхи і засоби здобуття волі і землі вказує селянам ОУН. Бо інших не існує!..

III. Земельна програма ОУН.

Корисний для нашого селянства земельний устрій на Україні, зможе творитися вже з першого дня всенароднього збройного виступу проти окупантів.

Так на Великій і Східній Україні селянство одразу порозв'язує колгоспи і радгоспи там, де вони були запроваджені всупереч його волі, а на місці їх знова встановить окремі господарства вільних хліборобів; далі бозоглядно порухується з московськими зайдами, що напосіли селянські землі і майно. Знова на Зах. Землях селяне зведуть остаточні безпощадні порахунки з агентами польської окупації дідичами, а також з військовими та цивільними кольоністами.

Подібно справа стоятиме і на інших теренах.

Революція матиме не лише завдання *національно-державницькі, себто не лише виборення власної самостійности, але також і завдання соціально-господарські*. Отже це змагання до здобуття повних політичних, громадських і господарських прав Українського Народу. В самостійній українській державі українське населення не сміє бути упослідженим і безправним таксамо, як і під окупаціями!..

Якраз у звязку з цими першими здобутками Національної Революції, українські селяне повинні добре розуміти й твердо пам'ятати, що від тих початкових здобутків залежать не лише дальші успіхи, але і ціле майбутнє й доля нашого народу. Але з другого боку в них заховані великі небезпеки, а то і поразка, яка може кинути нас у нову, ще тяжчу ворожу неволю. Бо все залежатиме від того, чи не стратить селянство голову від тих початкових успіхів, чи викаже тверду організовану єдність і слухняність проводирям Революції та чи вповні воно усвідомить собі *всі* (початкові і кінцеві) завдання Національної Революції. Досвід недавніх визвольних змагань показав, що тоді селянство не зрозуміло своїх завдань і не вміло до них як слід поставитися. Наслідком цього і опинилося знова під тяжкою сто-

пою окупаційних хижаків. Бо що ми бачили в ті часи (1917—1920 р. р.), хоч би на Бел. Україні?..

Коли в був. Росії спалахнула революція, наше селянство одразу силою заходилося здобувати землю, повиганяло поміщиків і поділило її між хліборобами. Це воно добре і розумно зробило. Недобре одначе було те, що здобувши і поділивши землю, селяне одразу і заспокоїлися, думаючи — що вже ніхто не відбере її від них назад. В той час точилися завзяті бої з національним ворогом — Москвою, які провадили найкращі, найсвідоміші сини нашого народу. Але селянство не взяло як один чоловік участь у тій боротьбі; більшість його було зовсім байдужа до визвольних змагань Української Нації. Уряд український не міг при таких умовах подолати ворога і покликав на допомогу німців. Ті прийшли, і хоч навели порядок, та при тому виступили проти того самого уряду, що їх запросив, і за їх помоччю прийшов до влади Гетьман Скоропадський вкупі зі старими панами. Гетьманська влада одразу відібрала землю від селян, і повернула її поміщикам а т. зв. «карательні отряди» нещадно катували селян. В році 1918 зачалося повстання проти Скоропадського під проводом бл. п. С. Петлюри. Селянство знова здобуло собі землю. Досвід минулого мусів би його вже тоді навчити, що має робити для оборони і закріплення своїх прав. Але більшість селян знову лишилася байдужою до того, що навколо діялося!.. Нечисленна українська армія витрачувала всі сили, несла величезні жертви, відбиваючи наступ комуністичної Москви і обороняючи інтереси та права самого ж таки селянства... А воно у своїй більшості і на цей раз сиділо спокійно в себе по хатах, думаючи — «до нас біда не прийде!, наша хата з краю»!.. Як казали тоді — «сиділи на печі та їли сало з варениками»... Були й такі селяни, що хоч ставали до боротьби, але тоді, коли ворог був вже в околиці власного села. Відбивши ворога за своє село, знова верталися «спочивати». Не диво, що не маючи всебічної підтримки цілого загалу українського селянства, нашу національну армію Москва розторощила дощенту. Частину її знищено в боях, а частина вийшла на вигнання (еміграцію). А вслід за втратою своєї армії селяне під новою московською окупацією знова втратили не лише здобуту землю, але і... «сало з варени-

ками». Тепер пухнуть з голоду під комуністичним ярмом! Правда, згодом селянство схаменулося і зачало *само* робити часткові повстання. Та вже було запізно!..

Наколи так має бути і при новій Революції, то краще її і не робити! Краще тоді загалом не зачинати боротьби. Але бо й тоді селянство як гниє, так і гнитиме в окупаційних лабетах.

Тому треба тямити селянству ось що: в першому ж дні Української Національної Революції буде створений і проголошений Український Народний Уряд. Йому буде доручена вся повнота влади. І то влади твердої, тимчасово диктаторської, щоб був він у стані виконати своє завдання: довести нашу боротьбу з зовнішніми ворогами до перемоги і здобуту перемогу *закріпити* за Українським Народом. Треба також, щоб той уряд мав силу залізною рукою здушувати і нищити всіх тих внутрішніх шкідників, які чи з власної несвідомости, чи за підшептом ворогів можливо будуть старатися перешкодити боротьбі, запроваджуючи анархію, безладдя, отаманію, чвари і грабіжництво. Отже на перший заклик цього уряду наше селянство на *всіх* Землях України повинно стати *як один чоловік* до всенароднього повстання. І то не для того, щоб творити ватаги, при погляді на яких не знати, чи це військо, чи банда розбішак!.. Не для того, щоб обороняти лише своє село, або ще гірше замість битися з ворогом робити бешкети та ширити безлад. Лише для того, щоб *створити карну, народню, повстанчу армію і з нею рушити на окупантів*.

Селяне молодшого віку, придатні до військової служби, творитимуть *місцеві військові відділи* і ставатимуть з ними до наказу місцевих народніх проводирів. В цьому ділі велику прислугу зроблять ті селяне, що перейшли службу в ворожих арміях (червоній, польській і т. д.), як і ті, що в мент Національної Революції *будуть* у тих арміях служити. *Обовязком цих останніх буде негайно прилучитися до повстання, разом зі зброєю і військовим ворожим майном*. Частина селян, передусім старших віком, творитимуть місцеві відділи *народньої варти*, яка буде стежити за ладом і законністю в заціллю, допомагатимуть в постачанню і т. д. Шкідників, що ухилятимуться від тої народньо-революційної повинности, треба буде карати, позбавляти громадських і ма-

еткових прав на землю, тощо. Всюди там, де будуть до того часу існували організовані селянські гурти (Відділи ОУН) чи хочби мужі довірря, будуть вони повинні проявити ініціативу та активність у справі організації військової сили на місцях.

Лише так організована Національна Революція, коли селянин десь із Яворова в Галичині, розумітиме спільний інтерес з українським козаком на Кубані і поспішатиме йому на допомогу, а той знова допомагатиме першому, зможе поконати окупантів. Бо *в соборній єдності Української Нації* полягає її величезна і непереможна сила. Колиж тої єдності не буде, знова розібють нас вороги поодинці.

Підчас недавньої революції селянство на В. Україні допускалося ще одної помилки, якої в будучому на Західній Україні треба буде за всяку ціну уникати. Це руйнування ворожих панських маєтків. Селяне палили палати в фільварках, нищили панську худобу, бібліотеки, різне майно і т. д.

Справді, палати і господарське майно дідичів часом бувало доцільно нищити... Але коли? В час підготовчої революційної боротьби; бо тим способом застрашується дідичів, зменшується їх відпорність, послаблюється силу ворожу. Одначе в менті останнього удару Національної Революції робити це не доцільно. Чому? А тому, що тоді майно дідичів стане народною власністю. Отже нащо нищити це багатство, коли воно дуже придасться самим селянам. Таж в палатах можна буде поробити Народні Доми, Просвіти, шпиталі або сільсько-господарські школи і т. д. Отже з ментом вигнання дідичів їх майно в повному порядку і недоторканої треба віддати під догляд і охорону обраних місцевим населенням сільських рад, які в порозумінню з державними органами вже зарядять з тим багатством як добрі господарі, а не як руйнники, які розбивають усе, аби лише розбивати, хоч би то було й на власну шкоду!

*

Виникає зчерги запит: якаж є земельна програма ОУН?!

ОУН не є *класовою партією*, лише *надкласовою* політично-революційною *організацією*. Якаж різниця між одним а другим? А та, що класова партія є виразником інте-

ресів лише якоїсь *одної* суспільної класи і ті інтереси часто ставляє *понад загальне добро* цілого суспільства та усієї держави.

Не так розуміє справу ОУН. ОУН не береться боронити інтересів *тільки якоїсь одної* суспільної групи, чи то робітництва, чи селянства, чи мійських і сільських ремесників, чи міщанства того чи іншого фаху, чи працюючої інтелігенції тої чи іншої категорії; тим менше ОУН не береться, як то роблять різні політичні партії, *нацьковувати* один суспільний стан чи групу проти інших і заводити вічну внутрішню колотнечу в нації й державі. Зате ОУН боронить інтересів *цілоти* отже цілого Українського Народу, який складається не з одного, але з різних суспільних станів і груп і *в рямцях цілоти* дбає про добро поодиноких її частин. ОУН стоїть на становищі, що як із одного боку різні суспільні групи повинні бути, кожна у своїй галузі, *корисні* для успішного розвитку цілоти — Українського Народу, — так і з другого боку, поодинокі суспільні групи можуть змагатися за напругу свого становища, *коли це не йде на шкоду цілоти*. Отже не сміє бути, напр., так, щоб український робітник задля вузько-еґоїстичних інтересів лучився з московським робітником проти українського селянина, а разом і проти Українського Народу. ОУН стоїть на засаді, що коли йде про добро цілоти, отже цілого Українського Народу, потрібна *співпраця* поодиноких верств і суспільних груп, бо лише тоді, коли розвиток і добро *цілоти* є забезпечені, є забезпечений розвиток і добро поодиноких її частин.

На тих засадах стоїть ОУН і тепер, у час поневолення нашого народу, коли вимагана найбільша єдність у нас внутрі й відпорність проти ворожих затій розбити нас усередині й винищувати нас нашими власними руками, й ці засади найдуть своє повне застосування у власній державі в цілі її найкращого розвитку.

Тому, що українське селянство є найбільшим і найважливішим суспільно-господарським станом серед цілого нашого народу, бо воно постачає головні середники життя цілому краю, тож зрозуміло, що ОУН належну увагу в першу чергу звертає в бік найкращого і найповнішого захисту се-

лянських інтересів. І з тої то причини, ОУН змагатиме до запровадження наступного земельного устрою на Україні.

І. ВСЯ ЗЕМЛЯ НАЛЕЖАТИМЕ СЕЛЯНАМ. ЗЕМЕЛЬНІ МАЄТКИ ПОМІЩИКІВ (ДІДИЧІВ) ЯК ТАКОЖ ЇХ НЕРУХОМЕ І РУХОМЕ МАЙНО ПЕРЕХОДЯТЬ ДО СЕЛЯНСТВА БЕЗ ВИКУПУ.

Як відомо, на Східній Україні поміщиків вже нема, бо в час минулої революції вони були позбавлені всіх своїх маєткових прав. Натомісць чимало їх є на наших землях під іншими займанщинами. Отже в рішачий день Національної Революції — з вибухом загального повстання — проголошений Український Народний Уряд видасть закон, яким знесе поміщицькі права на землю і маєтки на *цілому* терені нашої держави. Всі поміщицькі посілости творитимуть т. зв. *селянський земельний фонд*, з якого земля буде розділена державою між працюючими хліборобами.

Чому таке становище займає ОУН до поміщиків та їхніх прав? Бо поміщичество на Україні було і є не лише визискувачем господарських інтересів селянства, але також його споконвічним *національно-політичним ворогом*. Погляньмо лише, з кого складалася або складається у нас переважаюча більшість тих поміщиків! Це москалі, які набули наші землі з ласки і дарунків московських царів за те, що добре гнобили Український Нарід і для того, щоб ще краще пильнували його неволі. Далі, це поляки, що також впродовж віків силою захоплювали наші земельні багатства неймовірно катуючи і грабуючи селян. Нарешті — як що це і українці походженням, то все переважно помосковлені і спольщені перевертні, що являються не меншими ворогами України, як і чистокровні москалі і поляки.

Як раз всі ці поміщики, що жили з селянського добра і труду, робили найбільші перешкоди нашій визвольній справі. Повно було їх в «білій» (денікінській) армії, при помочі якої сподівалися вони підбити наш національний рух. Другі знова в рядах польської армії відстоювали даліше поневолення народу на Зах. Землях. Були навіть і такі, що йшли до червоної армії, щоб лише за всяку ціну захистити «єдиную, неделімую Расію». Впродовж цілої історії всі вони кровю, залізом і насильством обороняли своє панування над українським селянством. Отже треба, щоб наші

селяне безоглядно скинули панування цих заклятих ворогів України і привернули свої права на прадідівську землю. Це тим більше, що промовляють за тим й господарсько-економічні моменти: в численних європейських державах, у яких і поміщики були не чужої, а своєї національності, й в яких не відчувалося такого великого голоду на землю місцевого селянства як у нас, вже давно переведено вивласнення великої земельної посілості. А щож доперва говорити про Україну з її мільонами малоземельних і безземельних селян! Як раз в інтересах цілого нашого народу лежить, щоб наше селянство було якнайкраще забезпечене землею, щоб розвивалося під оглядом господарським і маєтковим, щоб не жило в злиднях або не виємігрувало у світ за очі. Бо від того буде великий пожиток не лише для селянства, але для цілого народу та держави.

Є такі українські партії, які годяться розділити між селянами поміщицьку землю, але вимагають, щоб за ту землю був поміщикам заплачений грошовий викуп. ОУН такі домагання рішучо заперечує. Чому? А тому, що ці викупні платежі поміщикам та й ще нашим запеклим національним ворогам, ляглиб великим тягарем на грошовий стан селянства. Бо деж би держава здобувала гроші, щоб платити поміщикам викупи? Зрозуміло, що лише шляхом побільшених податків населення, а в першу чергу через оподаткування селянства. Між тим як раз після створення власної держави, нашим селянам доведеться направляти всю ту господарську руїну, яку лишать по собі на Україні окупанти. Обов'язком держави буде допомогти в тому селянам та їх грошово підтримувати при допомозі дешевого сільсько-господарського кредиту, а не виснажувати їх зайвими податками. Ці податки повинні йти на розбудову нашого народнього господарства, для нашого ж добра.

Коли ми при справі великої земельної власності, то треба піднести, що на Великій і Східній Україні комуністи потворили так зв. — *радгоспи*, що означає — радянські господарства. Є це великі сільсько-господарські посілості, створені здебільша з колишніх поміщицьких маєтків (також церковних) забезпечені різного роду знаряддям, худобою, машинами і т. д., які перебувають у власності комуністичної влади. Господарять тими радгоспами призначені

Москвою урядники. Отже на ділі це також поміщицькі маєтки, з тою лише різницею, що в одному випадку маєтком розпоряджає пан-дідич, а в другому — комуніст-директор радгоспу. Комуністична влада потворила ті радгоспи для того, щоб унезалежнити себе від селянства в справі постачання сільсько-господарськими продуктами. *Посілості цих радгоспів, законом національної влади Української Держави, будуть також передані до земельного фонду, з якого земля радгоспів розподілятиметься між селянами для посилення їх трудових господарств. У потрібних випадках на місці цих радгоспів будуть організовані також різні культурні господарства, сільсько-господарські школи і т. д. для допомоги селянам в кращому веденні їх власних господарств. Знаряддя, машини і худоба радгоспів будуть передані частинно селянським трудовим господарствам, а частинно зуживатимуться для організації різнородних сільсько-господарських кооперативів, машинних і тракторних стацій, для плекання питомників худоби, коней і т. д. — Бо всі ці установи рівнож дуже важні для кращої розбудови селянського господарства.*

II. ЗЕМЛІ КОЛЬОНІСТІВ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДО ВОРОЖИХ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ, КОНФІСКУЮТЬСЯ І ПЕРЕДАЮТЬСЯ РАЗОМ З ЇХНИМ НЕРУХОВИМ І РУХОВИМ МАЙНОМ СЕЛЯНАМ БЕЗ ВИКУПУ. — Всі ці чужинні зайти, що їх окупанти стараються якнайбільше осадити на наших землях, маючи при цьому на увазі не лише господарське використання українських земель, але також закріплення свого політичного панування, не лише не приносять нам якоїбудь господарської користі, але навпаки є важким гальмом для селянства, що і без того перебував у земельній тісноті. Крім того, в тих кольоністах маємо ми своїх національних ворогів. Тому зрозуміло, що вигнання їх з посілостей і вивласнення їх маєтків без викупу, це одне з перших завдань, які має доконати Національна Револуція. Український Уряд видасть закон, на підставі якого всі ті окупантські зайти, що осіди на наших землях після 1918 року, будуть видалені з держави.

III. СЕЛЯНСТВО РОЗПОРЯДЖАТИМЕ ЗЕМЛЮ НА ОСНОВІ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ. — Існують різні форми володіння землею. Так, наприклад, комуністи землю удер-

жавили, то значить, що право власности на землю належить лише державі; держава може передати її вже від себе працюючим хліборобам до користування; та, як знаємо, при колективізації селянин не лише не володіє землею, але навіть нею і не користується як незалежний господар. Право цього користування належить колгоспам, де селяне працюють як робітники. Шкідливість такого земельного устрою пізнали наші селяне на Вел. і Сх. Україні аж надто добре. Знова соціалістичні партії, як от, наприклад, був. соціал-революційна партія на Великій Україні, або радикальна партія на Зах. Землях, стоять на засаді *усуспільнення землі*, то значить, що володіти нею має громада, а окремі господарі можуть лише користуватися землею по ухвалі громади. Але і така форма не є корисною, бо при ній селянин ніби обертається в тимчасового орендаря свого земельного наділу.

Інакше розв'язує цю справу ОУН. Вона стоїть за признання селянам приватної власности на землю; то значить, що кожний селянин сам є власником свого земельного участка. Ця форма володіння і користування землею є найкращою й найбільш відповідною звичкам нашого селянства. Бо тоді кожний селянин є повноправним господарем свого маєтку, працює не лише для себе, але і для своїх нащадків і найбільше зацікавлений у тому, щоб його господарство розвивалося якнайкраще. Бо воно своє, кровне, власне!

Однак, виходячи з засади, що власність є не тільки правом, але й обов'язком, держава буде дбати, щоби ні один морі чи десятина землі не лежали облогом, без ужитку. — а колиб таке було, то держава буде мати право від такого недбалого власника землю відібрати та передати її в совісні руки.

Заразом приватна власність на землю буде обмежена регуляцією вільної продажі й купна землі, а то в цій цілі, щоб запобігти надмірному зменшенні чи збільшенні земельних наділів. Отже якраз в інтересі розвитку селянського господарства, буде треба запобігати з одного боку надмірному діленню його, а з другого боку унеможливити людям, які мають гроші, скуповувати велику кількість землі і творити, при великій голоді на землю нашого селянства, великі латифундії.

Поруч з формою приватної власности на землю, дер-

жава дозволятиме і *успішнішу земельну власність там, де цього побажає саме населення*. То стосується насамперед Великої й Східної України, де сільські господарства тепер здебільша колективізовані. Отже може бути так, що селяне того чи іншого села захотять самі лишитися в колгоспі. Такі бажання будуть задовольнятися, одначе з углядженням інтересів цілого довколишнього населення.

IV. ДЕРЖАВА СТАРАТИМЕТЬСЯ ЯКНАЙБІЛЬШЕ ПОШИРИТИ СЕРЕДНЄ ТРУДОВЕ СЕЛЯНСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО. Це значить, що завданням держави буде сприяти поширенню таких селянських господарств, які не тільки моглиб себе прохарчовувати (як то і буває в дуже дрібних, малоземельних — або, як називають, «карловатих» — господарствах), але й виробляти продукти і тварину для збуту, продажу. Бо це конче треба для забезпечення сільсько-господарськими продуктами мійського населення держави та для збуту виробів закордон, щоб тим способом збогачувалися і селянські господарства й ціле народне господарство. Це даватиме селянам прибутки, конче потрібні для їх господарської діяльності, задоволення власних різнородних потреб, підвищення культурного рівня, тощо.

Але і при найбільш раціональному розподілі землі між селян, її таки не вистачить для цілого хліборобського населення України. Серед більшости селян поширена думка, ніби «на Україні землі дуже багато». Це не відповідає дійсності, бо при швидко зростаючому сільському населенню на Україні вже давно відчувалася нестача землі. Отже обовязком держави буде повести справу тим способом, щоб ті, що не зможуть прикласти своєї праці на землі, улаштувалися в нашій промисловости. Тим способом уникатимемо еміграції селян до Нового Світу, Сибіру і т. д. Така еміграція не є корисною, бо завдяки їй найкращі молоді сили населення відриваються від рідного пня, йдуть у чужий світ і часто пропадають для свого народу. Держава старатиметься всім її мешканцям дати приміщення і працю.

V. ДЕРЖАВА ЗАПРОВАДИТЬ НА ЦІЛОМУ ТЕРЕНІ УКРАЇНИ ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ. — Як відомо, комуністична влада на Великій Україні скасувала вільну торгівлю, а тим самим і торгівлю сільсько-господарськими продуктами. Покупцем тих продуктів у селян там є державна влада, себто,

комуністична партія, або державна кооперація, що також цілком залежна від компартії. Але і держава і радянська кооперація платять селянам за їх вироби такі малі ціни, які встановлюються лише для замилювання очей на явний комуністичний грабунок. То все виходить нашому селянству на величезну шкоду, бо до ноги руйнує його добробут і змушує загалом кидати працю. Бож хто схоче працювати для того, щоб потім задармо віддати своє добро посіпакам, і не могли нагодувати власних дітей?

Українська держава в перший же мент свого існування встановить на цілому терені України вільну торгівлю сільсько-господарськими виробами. В тому випадку, коли державній владі треба буде робити запаси сільсько-господарських продуктів, то вона купуватиме їх у селян на таких самих умовах, як то робитимуть приватні покупці, себто, платитиме вільні риночні ціни.

VI. ДЛЯ НАЙКРАЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ СЕЛЯНСТВА, ДЕРЖАВА СПРИЯТИМЕ ПОШИРЕННЮ ВІЛЬНОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ, ЗАБЕЗПЕЧУВАТИМЕ ГОСПОДАРСТВА ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ І ОРГАНІЗУВАТИМЕ ДЛЯ СЕЛЯН ФАХОВІ ШКОЛИ. — Наше селянство терпіло і терпить від визиску посередників (мійських гандлярів, жидівських перекупщиків і т. д.) при збуті своїх виробів на ринку. Визиск зростає в залежності від скрутного стану селянина, або його несвідомости, що унеможливує йому боротьбу з посередниками. Наслідком цього збогачуються спекулянти коштом селян. Для уникнення цього держава якнайбільше сприятиме творенню *вільних* збутових і споживчих сільських кооперативів. Так само для покращання умов сільсько-господарської і сільсько-ремісничої праці, держава допомагатиме селянам організувати відповідні кооперативи: виробничі, для закупу сировини, переховання збіжжя і т. д. Одним із головних завдань держави буде також забезпечення селянства дешевим сільсько-господарським кредитом. Окупаційні влади свідомо не уділяють нашому селянству цього кредиту, наслідком чого господарства, за браком грошових засобів, або конають і руйнуються, або змушені звертатися до приватних лихварів. У власній державі для задоволення се-

лянства кредитом будуть творені особливі *селянські банки*, як рівнож і кредитові сільсько-господарські кооперативи.

Наше сільське господарство терпить також од браку відповідного технічного розвитку і фахового знання. Для усунення цих перешкод держава сприятиме розбудові місцевих фахових шкіл, курсів, досвідних, тракторних та інших стацій і культурно-зразкових господарств.

Щоб ця зясована земельна програма ОУН була найскорше переведена до життя у власній державі, конечною є така *господарська і станово-політична організація селянства*, через яку воно моглоб не лише заступати свої інтереси, але також *і брати участь у державному кермуванні*. Для того ОУН вважає конечним створення *Всеукраїнського Селянського Союзу*. Цей Союз зачинатиметься на сільських організаціях і від них через повіти, райони, округи і т. д. об'єднуюватиметься на терені цілої держави. До сільських, районних, повітових, окружних аж до центральних керівничих установ цього Союзу будуть входити обрані представники селянства. Через них трудове селянство наше братиме участь в управлінні держави, досягаючи тим способом свого права і виконуючи обовязки *господаря української землі*.

Ось так українські націоналісти розв'язують селянське і земельне питання. Вони змагаються за справу національно-політичного звільнення цілого Українського Народу, отже й нашого селянства, за його господарське посилення і за наближення часу нашої перемоги. А до цих світлих, радісних днів національної *волі, гордості, слави і сили* провадить наше селянство лише один, єдиний шлях...

Це — *боротьба!*

ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ
видав для членства О. У. Н.

ВИШКІЛЬНІ КУРСИ.

З кількадесять планованих рефератів видруковані (на цикльостилю) наступні:

- 1. Лекція: Підставові засади націоналізму.**
Зміст: Вступ. 1. Нація в історії. 2. Основна підвалина. 3. Природа нації. 4. Складові первні нації. 5. Чинна воля. 6. Революційність. 7. Непримиримість. 8. Етичність. 9. Ідеалізм. 10. Догматичність.
- 2. Лекція: Головні основи суспільного ладу.**
Зміст: 1. Що таке суспільність? 2. Суспільні звязки: а) органічні звязки, б) організаційні звязки. 3. Суспільні групи на Україні.
- 3. Лекція: Головні типи державних устроїв.**
Зміст: Вступ. 1. Передумови творення конституційної держави. 2. Загальний нарис суспільно-ідейних змін XIX. і XX. в. в. 3. Головні типи сучасних державних устроїв. 4. Радянська республіка. 5. Фашистівська держава.
- 4. Лекція: Нація та держава.**
Зміст: 1. Нарід, нація і держава. 2. Взаємовідносини поміж державою та нацією.
- 5. Лекція: Проблема державного устрою України.**
(Друкується).

«Розбудова Нації» видала такі книжки:

1. Полк. *Е. Коновалець*: Причинки до історії української революції.
2. Ген. *Омелянович-Павленко*, старший: Українсько-польська війна.
3. Проф. *О. Мицюк*: Фашизм.
4. Проф. *О. Мицюк*: Евразійство.
5. Програма виховання в «Організації Українських Націоналістів».
6. Др. *Мирон Бурячина*: Єретичні думки.
7. Устрій О. У. Н.
8. На вічну ганьбу Польщі.
9. «Реальна» чи визвольна політика.
10. Инж. *М. Сціборський*: О. У. Н. і селянство.
11. Проф. *О. Мицюк*: Аграризація жидівства України на тлі загальної економіки (в друку).

ЗАГАЛЬНИЙ КУРС ВІЙСЬКОВОГО ВИШКОЛУ

під керуванням генерал-хорунжого М. Капустянського
видав такі лекції «Військового Знання»:

1. **Вступна лекція**
 2. **Летунство**
 3. **Хемічна та бактеріологічна війна**
 4. **Танки**
 5. **Гармата**
 6. **Технічні та допомогові війська**
 7. **Кіннота**
 8. **Піхота**
-

Націоналісти! Постарайтеся перечитати такі підпольні
книжки:

1. У. В. О.
2. Конспірація.
3. Війна й революція.
4. Партизанка.
5. Лицарі нерівного бою.
6. Лови.
7. Местники.

«Розбудова Нації» видала два наклади книжки п. з.:

„РЕАЛЬНА” ЧИ ВИЗВОЛЬНА ПОЛІТИКА? ■

Ціна книжки: ЧСР кч. 7.—; на Західній Україні злп. 2.—; в Німеччині мк. 1.—; в Австрії шіл. 1.50; у Франції фр. фр. 5.—; в Америці й Канаді 25 ам. центів; у Болгарії лев. 10.—; в інших країнах на париті 25 ам. центів. Кольпортери дістають 20% опусту.

Замовляти:

Administrace »Rozbudová Nacii«, Praha-Smichov, Pošt. schr. č. 37. ČSR. Книжка має 152 стор. друку. Писана популярно й дає відповідь на актуальні питання нашої політики. Форма розмови між націоналістом а «реальним політиком» і «безпартійним» не тільки робить книжку живою й цікавою, але, ставлячи проти себе два світогляди, наводить усі випадки проти націоналістичного табору його противників і вчить як ті випадки відпаровувати. Тому книжка є zarazом практичним підручником пропаганди для тих членів ОУН, що працюють між масами.

Книжку повинен перечитати кожний націоналіст!

Читайте нац.-гром. та літер. місячник у Чернівцях:

САМОСТІЙНА ДУМКА.

Адреса:

Redactia »Samostijna Dumka«, Cernauti, Str. Petrovici № 2, Roumanie.

«Самостійна Думка» видала такі книжки:

М. Чумак:

ШЛЯХИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕННЯ.

Проф. О. Мицюк:

УКРАЇНСЬКІ ХЛОПОМАНИ.

Борис Гомзин:

КРОВ КЛИЧЕ.

Драма в 5 діях із життя У. В. О.

Готуються до друку такі книжки:

Інж. М. Сціборський:

О. У. Н. і робітництво

× × ×

В. М.:

Соціяльне питання

× × ×

Е. Онацький:

Фашизм

× × ×

Провід Українських Націоналістів:

Катехізм О. У. Н.

× × ×

Н. Н.:

Городок Ягайлонський

× × ×

Полк. Р. Сушко:

Хто вбив полк. Отмарштайна?

РОЗБУДОВА НАЦІЇ

ОРГАН ПРОВодУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

виходить що-другого місяця подвійним числом

— містить ідеологічні, політичні, історичні, господарські, військові, літературні та ин. статті, спомини учасників української визвольної боротьби, огляди міжнародньої політики, світового господарства, життя на всіх українських землях і життя українців на чужині та звідомлення з діяльності Організації Українських Націоналістів.

Почтова адреса редакції й адміністрації:

Praha-Smíchov, poštovní schránka č. 37, ČSR.

Націоналісти! Читайте самі і допоручайте иншим:

Бюлетен, орган Краєвої Екзекутиви О. У. Н. на З. У. З. (підпольний).

Сурма, військовий орган (підпольний).

Юнак, орган для провідників груп юнацтва ОУН на ЗУЗ (підпольний).

Юнацтво, орган для юнацтва ОУН на ЗУЗ (підпольний).

Вістник О. Д. В. У., орган «Організації Державного Відродження України», — P. O. Box 13, Sta. D., New-York, N. Y. America.

Новий Шлях, орган «Укр. Національного Обеднання» (УНО) в Канаді. «New-Pathway», 10114-97 th street, Edmonton, Alberta, Canada.

Український Націоналіст, популярний місячник О. У. Н. (підпольний; зачне виходити в другій половині 1933 р.).

— 5. IX. 1933

3. 50

„LEGIORAFIE“,
Praha XIII., Sámova 665.